

О.І. Пасько, Національний банк України, м. Київ

РОЗШИРЕННЯ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

Питання пошуку можливостей і шляхів розширення кредитної підтримки суб'єктів економіки в сучасних умовах є досить актуальним.

Тенденції розвитку кредитування в Україні останнім часом зазнали значних змін. Після динамічного зростання протягом 7 років відбувалося поступове уповільнення темпів зростання кредитування, і за підсумками 2009 року було вперше зафіксовано зменшення залишків за кредитами, наданими резидентам (головним чином в іноземній валюті, незважаючи на зниження курсу гривні до основних іноземних валют). Протягом I кварталу поточного року ця тенденція продовжилася.

Загальне зниження кредитної активності формувалося за умов обмеженого доступу до зовнішнього фінансування (зокрема довгострокового), відсутності довгострокової ресурсної бази на вітчизняному грошово-кредитному ринку, погіршення фінансового стану суб'єктів економіки (зокрема платоспроможності населення через зменшення їх реальних доходів і значного погіршення фінансових результатів підприємств), зростання заборгованості за простроченими кредитами та відповідно посилення вимог банків щодо оцінки кредитоспроможності клієнтів, а також запровадження обмежень на здійснення кредитування в іноземній валюті.

Гостра недостатність ресурсів, особливо на початку минулого року (внаслідок відтоку коштів з банківської системи), змушувала банки підвищувати процентні ставки за депозитами та за кредитами. Хоча попит на кредити з боку позичальників залишався високим, висока вартість кредитів звужувала коло позичальників, спроможних обслуговувати свої боргові зобов'язання.

З метою недопущення створення додаткових кредитних ризиків в умовах погіршення платоспроможності населення банками було обмежено здійснення кредитування сектора домашніх господарств. Переважна більшість кредитів (63,9 % від загального обсягу кредитування) надавалася банками сектору нефінансових корпорацій, проте їх кредитоспроможність внаслідок ряду факторів поступово погіршувалася.

Таким чином, наявність саме короткострокових ресурсів, з одного боку, та низька кредитоспроможність клієнтів, з іншого боку, зумовили скорочення кредитування. Саме тому, незважаючи на поступове зростання з серпня 2009 року тимчасово вільної ліквідності в національній валюті, банки надавали переважно короткострокові кредити (відповідно в національній валюті) та спрямовували кошти в інші активи (зокрема, вкладали кошти в ОВДП, що мали високу дохідність). Водночас зростання кредитів, наданих сектору нефінансових корпорацій у національній валюті (хоча і

короткострокових), забезпечило поліпшення структури кредитних портфелів банків за видами валют.

Якщо на початок кризи кредити в національній валюті повністю забезпечувалися депозитами в національній валюті, то кредити в іноземній валюті забезпечувалися депозитами клієнтів тільки на третину. Ресурсами виступали іноземні запозичення та міжбанківські кредити, частка яких в пасивах банків постійно зростала. З відтоком депозитів кредити в національній валюті перестали забезпечуватися ресурсами, залученими у клієнтів, що спровокувало кризу ліквідності. Співвідношення депозитів до кредитів у національній валюті покращилося тільки восени минулого року. Зниження кредитування в іноземній валюті в цей період (внаслідок обмеження доступу до ресурсів в іноземній валюті) сприяло поліпшенню співвідношення депозитів до кредитів в іноземній валюті та зменшенню доларизації економіки.

У I кварталі поточного року продовжилася тенденція до зниження кредитів в іноземній валюті та зросло довгострокове кредитування в національній валюті. Отже, банкам для подальшого розширення кредитування необхідно орієнтувати свою депозитну та процентну політику на нарощення довгострокових ресурсів і переорієнтовуватися на збільшення обсягів операцій в національній валюті. Стабілізація ситуації на валютному ринку та збільшення довіри населення до банківської системи сприятимуть виконанню цих завдань. Збалансування портфелів банків за строками та валютами та покращення процесу управління ліквідністю в банках буде сприяти (через розширення кредитування) пожвавленню економічної активності та відновленню обсягів виробництва в Україні.

Пасько, О.І. Розширення кредитування в Україні: сучасні тенденції та перспективи [Текст] / О.І. Пасько // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2010. - Т. 2. - С. 137-138.